

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
IČO:	47813121
Projekt:	OP VK 1.5
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
Typ šablony klíčové aktivity:	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (20 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	Technologie grafiky III
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Technologie grafiky III, 3. ročník
Sada číslo:	B–04
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	16
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_32_INOVACE_B–04–16
Název vzdělávacího materiálu:	Grafická úprava knihy; hlavní textová část knihy
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Mgr. Lenka Kašpárková

Grafická úprava knihy; hlavní textová část knihy

Plán učiva

- Hlavní textová část knihy; úvod.
- Vysvětlení a popis jednotlivých částí.
- Formáty knih.
- Otázky pro zopakování učiva.

Hlavní textová část knihy

Hlavní text začíná vždy vpravo, při úpravě hlavního textu se řídíme základními pravidly sazby (technické požadavky) a typografickými zásadami (estetické požadavky).

Titulky (nadpisy)

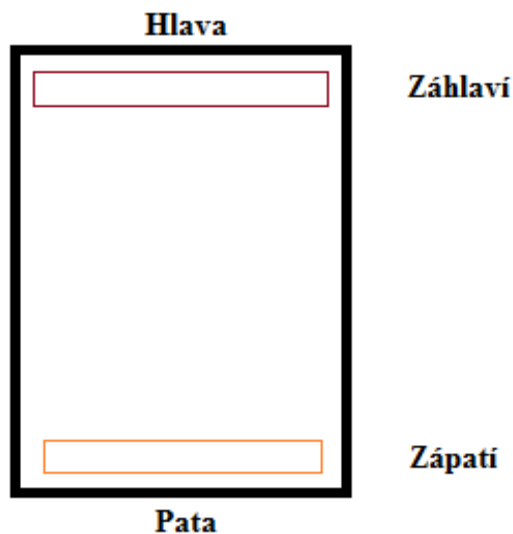
Musí být jednotně řešeny v celé knize.

Kapitola

Je oddíl textu v knize, který má samostatné postavení. Každá kapitola musí začínat na liché stránce knih (vpravo)y. Je označena názvem nebo alespoň číslicí.

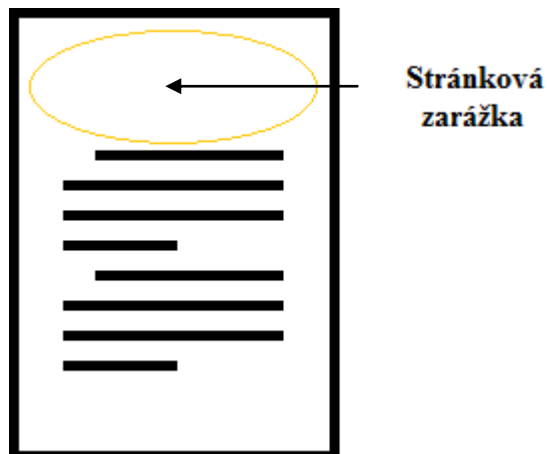
Záhlaví a zápatí

- Jeho úkolem je ulehčit čtenáři orientaci v knize (zejména u naučné literatury).
- V beletrii má spíše dekorativní úlohu.
- Mění-li se text v záhlaví podle kapitol, je to živé záhlaví.
- Když je v celé knize stejné, je to neživé záhlaví.

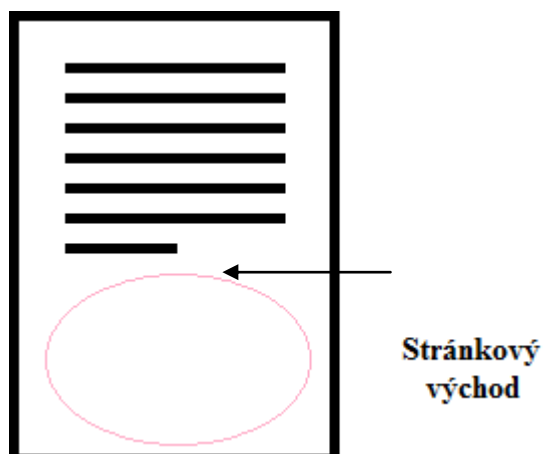
Stránková zarážka

- Odstup začátku kapitoly od horního okraje.
- Text začíná v horní třetině nebo čtvrtině.
- V celé knize musí být stejná a u náročnějších knih by měla být umístěna na pravé straně.

Stránkový východ

- Nepotištěné místo na konci kapitoly.
- Může v něm být umístěna tzv. **špička**, což je drobný grafický prvek, nebo obrázek zakončující kapitolu.

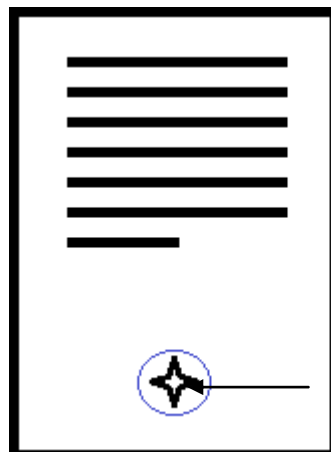

Východová stránka

- Stránka s východem, na konci kapitoly.
- Východová stránka má mít nejméně pět řádek.

Špičková stránka

- Východová stránka se špičkou.

Špička

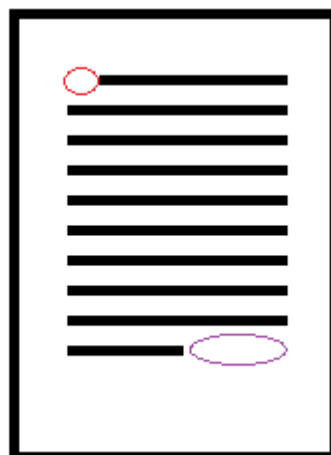
Řádková zarážka

- Nepotištěné místo na začátku odstavce.

Řádkový východ

- Nepotištěné místo na konci odstavce.
- Musí být větší než zarážka.

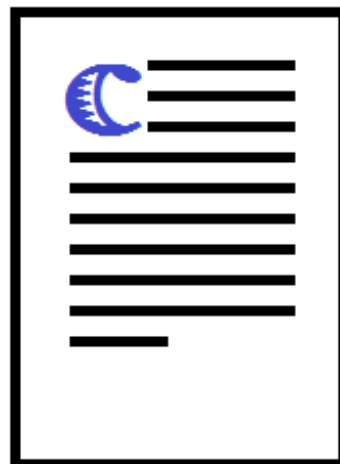
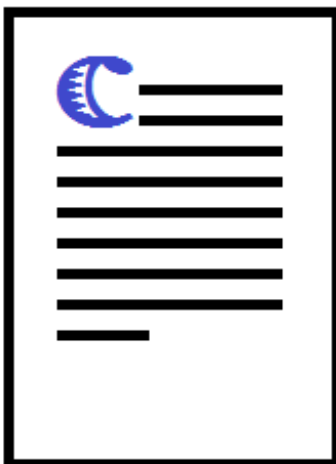
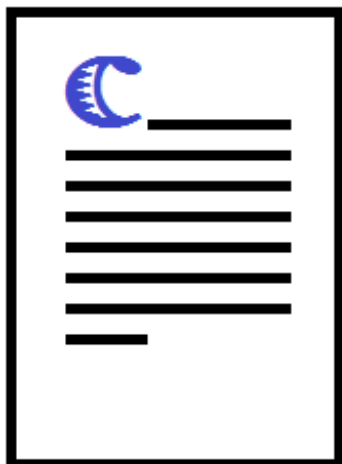
Řádková
zarážka

Řádkový
východ

Iniciálky

- Velká ozdobná písmena na začátku kapitol.

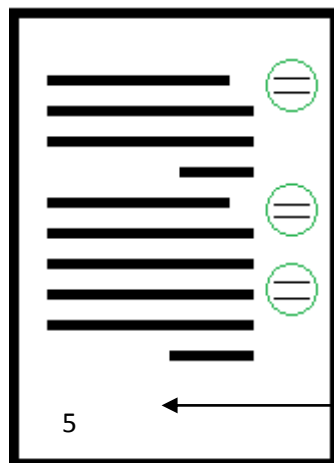

Marginálie (margo = okraj)

- Poznámky na okraji stránky o šířce asi 3 – 4 cm.
- Jsou orientační pomůckou a vyskytují se spíše v technické a odborné literatuře.
- Sází se z menšího stupně písma.

Paginace = číslování

- Počítá se od první strany knižního bloku, ale tiskne se až od úvodu, nebo první strany prvního textu.
- Musí být v celé knize jednotné.

Marginálie

Paginace

Formáty knih

- Podle normy ČSN 884301 je stanoveno 12 různých formátů knih, které vycházejí ze základních formátů archu papíru tak, aby nevznikal zbytečný odpad.
- Odchytky od těchto formátů jdou povoleny např. u dětských knih, bibliofilských (sběratelských) knih či reklamních tiskovin.

B/4 245 × 340 mm;

A/4 210 × 295 mm;

R/4 205 × 260 mm;

B/5a 195 × 240 mm;

B/5 170 × 240 mm;

A/5 147 × 205 mm;

A/6 102 × 142 mm;

R/16 100 × 125 mm;

B/7 82 × 125 mm;

R/8 130 × 200 mm;

B/6a 120 × 90 mm;

B/6 120 × 165 mm'.

Otázky pro zopakování učiva

1. Co je hlavní textová část a příslušenství?
2. Co je to stránková zarážka a stránkový východ?
3. Co znamená, když je záhlaví „živé“ a „neživé“?
4. Co je to paginace?
5. K čemu slouží v knize marginálie? V jaké literatuře je nejčastěji najdeme?
6. Kolik stanovuje norma přípustných formátů knih?
7. U kterých knih jsou povoleny atypické formáty?

Seznam použité literatury

- BERAN, V. *Aktualizovaný typografický manuál*. 4. vyd. Praha: Kafka design, ISBN 2005. 80-901824-0-2.
- BLAŽEJ, B. *Grafická úprava tiskovin*. Praha: SPN, 1990. ISBN 80-04-23201-9.
- DUSONG, J. - L., SIEGWARTOVÁ, F. *Typografie - od olova k počítačům*. Praha: Svojtka a Vašut, 1997. ISBN 80-7180-296-4.
- ELIŠKA, J. *Vizuální komunikace; písmo*. 1. vyd. Brno: CERM, 2005.
- FORŠT, J. *Abc DTP, zadání a zpracování reklamních tiskovin*. 1. vyd. Praha: Grada, 1995. ISBN 9788071692225.
- KOČIČKA, P & BLAŽEK, F. *Praktická typografie*. Praha: Computer Press, 2002, ISBN 8072263854.
- PAVLÁT, L. *Tajemství knihy*. Praha: Albatros, 1982 a 1988.
- PISTORIUS, V. *Jak se dělá kniha*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2003.
- RYBIČKA, J. *Pokročilé zpracování textů a DTP*. 2004.
Dostupné z <https://akela.mendelu.cz/~rybicka/prez/zpract/kap1234.pdf>.
- ŠALDA, J. *Od rukopisu ke knize a časopisu*. 4. přeprac. vyd. Praha: SNTL, 1983.